LUBELSKI ROCZNIK PEDAGOGICZNY
T. XXXX, z. 2 – 2021

DOI: 10.17951/lrp.2021.40.2.181-192

Ewa Nowicka
Uniwersytet Zielonogórski
ORCID – 0000-0003-3241-4921

NAUCZYCIEL EDUKACJI MEDIALNEJ

Streszczenie: Wprowadzenie: Treść artykułu dotyczy aktualnie istotnego zagadnienia, jakim jest rola i znaczenie nauczyciela edukacji medialnej, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej, a także nauczyciela każdego przedmiotu, który w swojej pracy dydaktyczno-wychowawczej kształtuje właściwą postawę dzieci i młodzieży wobec technologii informacyjno-komunikacyjnych. **Cel badań i stan wiedzy:** Celem teoretycznych rozważań jest zwrócenie uwagi na konieczność praktykowania edukacji medialnej w szkole, omówienie znaczenia nauczyciela edukacji medialnej, jego kompetencji stanowiących bazę w przygotowaniu młodego pokolenia do harmonijnego rozwoju w świecie mediów. **Podsumowanie:** W otaczającej nas rzeczywistości to nauczyciel kompetentny medialnie będzie najlepiej rozwijać przygotowanie medialne swoich uczniów.

Słowa kluczowe: edukacja medialna, kompetencje medialne, nauczyciel

WPROWADZENIE

W świecie zdominowanym przez media istnieje wyraźna potrzeba nauczania dzieci i młodzieży właściwego i racjonalnego korzystania z mediów. Umiejętność krytycznego odbioru informacji przekazywanych za pośrednictwem mediów będzie miała znaczący wpływ na lepsze funkcjonowanie i rozwijanie się młodego człowieka w społeczeństwie. Ogromną rolę mają w tym miejscu do spełnienia nauczyciele, na których spoczywa obowiązek przygotowania dzieci i młodzieży do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym oraz świadomego i krytycznego odbioru treści przekazywanych przez media. Przygotowany artykuł ma na celu podkreślenie założenia, że kompetentny medialnie nauczyciel będzie najlepiej rozwijać przygotowanie medialne swoich uczniów. Sukces w tym zakresie można osiągnąć w sytuacji, kiedy edukacja medialna będzie stanowić istotny element środowiska szkolnego.

STAN WIEDZY – DLACZEGO EDUKACJA MEDIALNA JEST POTRZEBNA

Na każdym kroku mamy do czynienia z nową technologią, nowymi medialnymi rozwiązaniami, które wprowadzamy do naszego życia. Dzieci i młodzież z możliwościami mediów i multimediów stykają się najpierw w środowisku rodzinnym, następnie w środowisku szkolnym. Bardzo często kontakt z mediami nabiera charakteru negatywnego. Zamiast spędzać czas z rówieśnikami na świeżym powietrzu, organizować wspólne zabawy, malować, grać w gry planszowe, coraz częściej młode pokolenie poświęca czas różnorodnym urządzeniom cyfrowym. Z tego powodu wiele umiejętności, które są niezwykle ważne na etapie rozpoczęcia edukacji szkolnej, może być zaniedbanych. Ponadto sposób korzystania z mediów przez najmłodszych bardzo często jest niepoprawny i niebezpieczny dla ich dalszego rozwoju (Nowicka, 2018). Niepokojący staje się również fakt, że coraz częściej najmłodszych użytkowników mediów dotykają problemy zagrożeń medialnych, takich jak cyberprzemoc, uzależnienia, seksting, pornografia i inne. Dlatego też dzieci i młodzież potrzebują systemu wartości, który pomoże im odróżnić dobro od zła, rzeczy pożyteczne od szkodliwych. Młodzi użytkownicy mediów i multimediów są zdani na osoby dorosłe, które przekażą im kompetencje i strategie właściwego poruszania się w medialnym społeczeństwie (Holtkamp, 2010). W rzeczywistości szkolnej taką osobą jest kompetentny medialnie nauczyciel, zaangażowany w realizację założeń edukacji medialnej w procesie kształcenia swoich uczniów.

EDUKACJA MEDIALNA W SZKOLE

Edukacja medialna współczesnego pokolenia nabiera szczególnego znaczenia. Konieczne jest rozwijanie u dzieci i młodzieży kompetencji w zakresie prawidłowego i świadomego stosowania narzędzi edukacji medialnej. Ważne jest również nie tylko posiadanie technicznych umiejętności, ale i praktyczne zastosowanie poszczególnych narzędzi, które wspierają proces realizacji celów w procesie dydaktycznym. Wobec tego jednym z ważniejszych zadań nauczyciela jest kształtowanie u uczniów kompetencji medialnych (Goban-Klas, 2004), które będą rozwijane w ramach edukacji medialnej.

Edukacja medialna polega m.in. na: trosce o dostęp do wszystkich mediów, uczeniu umiejętności analizy treści komunikatów medialnych, poznawaniu możliwości komunikacyjnych we współczesnych mediach (Kaczmarek, 2013). Edukacja medialna nie może być jedynie kursem wykorzystania nowoczesnych pomocy dydaktycznych w szkole, ale ma kształcić świadomego odbiorcę mediów

(Juszczyk-Rygałło, 2015). Odbiorcę aktywnego, poszukującego prawdy o świecie, selektywnego, potrafiącego dokonywać wyboru oraz odbiorcę krytycznego, który będzie sprawdzał wiarygodność przekazu w różnych źródłach (Drzewiecki, 2010).

W ujęciu Wielisławy Osmańskiej-Furmanek i Marka Furmanka (2006) edukacja medialna jest praktyczną stroną pedagogiki medialnej, kluczem do rozumienia i konstruowania znaczeń w rzeczywistości zdominowanej przez kulturę medialną. Do głównych zadań edukacji medialnej należy zaliczyć:

- wskazanie miejsca mediów w kulturze,
- poznanie możliwości mediów oraz sposobów ich wykorzystania w procesie kształcenia i samokształcenia,
- wykształcenie umiejętności porozumiewania się człowieka z komputerem oraz za pośrednictwem Internetu,
- interpretacja komunikatów medialnych,
- nabycie umiejętności wykorzystania technologii informacyjnych jako narzędzia rozwoju intelektualnego,
- wykształcenie zdolności rozumienia specyficznego języka mediów oraz roli mediów w procesach pedagogicznych.

Szczegółowe treści w zakresie edukacji medialnej zaproponował Bronisław Siemieniecki (2008), według którego edukacja medialna powinna uwzględniać nabycie następujących rodzajów wiedzy i umiejętności:

- selektywnego wyboru informacji z bogatej i różnorodnej oferty mediów;
- radzenia sobie ze zjawiskiem całkowitego zawłaszczenia wolnego czasu przez media;
- krytycznego i aktywnego odbioru komunikatów medialnych;
- rozumienia informacji generowanych przez media (sztuczny świat mediów wymaga nauczenia się rozumienia funkcjonujących w nim komunikatów);
- rozróżnienia podstawowych teorii oddziaływania mediów i rozumienia kontekstu przekazu;
- tworzenia, analizowania, oceniania, wartościowania komunikatów medialnych;
- oceniania nowych interakcji społecznych powstających pod wpływem cyberprzestrzeni;
- rozumienia mechanizmów tworzenia informacji, jej prezentowania oraz odbioru;
- rozumienia zagrożeń i niebezpieczeństw ze strony mediów oraz sposobach ich zapobiegania.

Według Izabeli Łuc (2018) edukacje medialną można interpretować jako wdrażanie rozmaitego typu działań zaplanowanych i podejmowanych przez nauczyciela, zmierzających do wyposażenia uczniów w kompetencje medialne. Zdaniem autorki edu-

kacja medialna to nie tylko szansa na przygotowanie uczniów do racjonalnego korzystania z mediów, ale przygotowanie ich do krytycznego i świadomego, wartościującego odbioru treści przekazywanych przez media. W ujęciu Janusza Morbitzera (2016) edukacja medialna jest wiedzą, ale przede wszystkim – sztuką mądrego z nich korzystania, traktowania ich jako narzędzi służących do poznawania prawdy o świecie.

Za podstawowe cele edukacji medialnej uznaje się kształtowanie postaw odbiorcy mediów oraz naukę medialnych umiejętności opartych na właściwym rozpoznaniu mechanizmów stosowanych przez media, a na ich podstawie – umiejętności dokonywania dobrych wyborów medialnych. Zdobyta wiedza ma odwoływać się do pożądanego systemu wartości i umiejętności, które to ułatwią jej zrozumienie oraz ocenę pewnych zjawisk wykorzystywanych w doświadczeniu. Owe czynniki (zdobyta wiedza i umiejętności oparte na skonkretyzowanym systemie wartości i pożądanych efektach), jak również podjęte w ich zakresie działania umożliwiają kształtowanie odbiorcy kompetentnego – świadomego (sprawnie posługującego się mediami w swoich postawach krytycznych, nastawionego na selektywny ich odbiór), a w umiejętnościach medialnych zachowującego dysonans etyczny i estetyczny, mieszczących się w ocenie przekazów medialnych (Lepa, 2002).

PODSTAWA PROGRAMOWA A EDUKACJA MEDIALNA

W podstawie programowej kształcenia ogólnego szkoły podstawowej, w zestawieniu najważniejszych umiejętności, widoczne są trzy, wyraźnie nawiązujące do edukacji medialnej. Są to:

- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- rozwiązywanie problemów również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Następnie w zapisach podkreślono, że szkoła ma stwarzać uczniom warunki do nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki, w tym logicznego i algorytmicznego myślenia, programowania, posługiwania się aplikacjami komputerowymi, wyszukiwania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, posługiwania się komputerem i podstawowymi urządzeniami cyfrowymi oraz stosowania tych umiejętności na zajęciach z różnych przedmiotów, m.in. do pracy nad tekstem, wykonywania obliczeń, przetwarzania informacji i jej prezentacji w różnych postaciach. Kolejny ważny zapis z perspektywy edukacji medialnej

jest następujący: „Szkoła ma również przygotowywać uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w Internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci" (Dz. U. 2017 r., poz. 356).

W podstawie programowej założenia w zakresie edukacji medialnej są wyraźnie widoczne w edukacji informatycznej na poziomie edukacji wczesnoszkolnej, natomiast w klasach IV–VIII – w przedmiocie informatyka. W treści podstawy programowej edukacja medialna została bardzo wyraźnie zaznaczona na poziomie technikum i liceum, o czym świadczy następujący zapis: „Ważnym zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Nauczyciele wszystkich przedmiotów powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz dokumentowania swojej pracy, z uwzględnieniem prawidłowej kompozycji tekstu i zasad jego organizacji, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ponieważ środki społecznego przekazu odgrywają coraz większą rolę, zarówno w życiu społecznym, jak i indywidualnym, każdy nauczyciel powinien poświęcić dużo uwagi edukacji medialnej, czyli wychowaniu uczniów do właściwego odbioru i wykorzystania mediów" (Dz. U. 2017 r., poz. 356).

W tym miejscu należy podkreślić, że edukacja medialna nabiera szczególnego znaczenia w młodszym wieku, od momentu wykorzystania mediów i multimediów w zabawie i nauce. Zdaniem Siemienieckiego edukacja medialna jest nie tylko dziedziną interdyscyplinarną, ale też podlega nauce przez cale życie, od lat najmłodszych (Siemieniecki, 2003). Jak słusznie podkreśla Joanna Juszczyk-Rygałło (2015), niezbędna staje się troska o nabywanie kompetencji medialnych przez dzieci, począwszy od tych najmłodszych, które powinny być objęte procesem preedukacji medialnej w środowisku rodzinnym. Rodzice są pierwszymi edukatorami w zakresie mediów. Nauczyciel to kolejne ogniwo w procesie realizacji edukacji medialnej (Dusza, 2012). Kompetentny medialnie nauczyciel na każdym poziomie kształcenia, od przedszkola do szkoły średniej, jest niezwykle ważny. Od niego bowiem zależy przygotowanie medialne dzieci i młodzieży. Wykorzystując w swojej pracy dostępne narzędzia medialne, wyjaśniając swoim uczniom znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych, rozwija i kształtuje umiejętność ich prawidłowego użytkowania w życiu codziennym.

Im wcześniej rodzice i nauczyciele będę rozwijali kompetencje medialne swoich dzieci, tym lepiej młodzież będzie przygotowana do świadomego, kreatywnego i rozsądnego odbioru mediów. Wczesna praktyka wychowania medialnego jest najlepszym sposobem bezpiecznego korzystania z mediów oraz zapobiegania zagrożeniom medialnych.

KOMPETENCJE MEDIALNE NAUCZYCIELA

Świat medialny, w jakim się znaleźliśmy i w którym żyjemy, prowadzi do nieuniknionych, zupełnie zasadniczych przemian w pracy szkoły i nauczyciela. Nieograniczony dostęp ucznia do bogatych źródeł informacji przyczynia się do istotnych zmian w samym prestiżu nauczyciela. Przestaje on być niezastąpionym źródłem informacji, a staje się potencjalnym pośrednikiem między innymi źródłami a uczniem (Muszyński, 2011/2012). „Nowi uczniowie" potrzebują kształcenia przez „nowych nauczycieli" o wysokim potencjale innowacyjnym. „Nowi nauczyciele" również muszą wykazywać się szeregiem kompetencji, np. znajomości języków obcych, sprzętu komputerowego, szeroko pojętej kultury medialnej, zagadnień ze świata nowych technologii i telekomunikacji. Muszą ciągle aktualizować swoją wiedzę i umiejętności praktyczne (Przyborowska, 2003).

Domeną w pracy współczesnego nauczyciela stają się kompetencje medialne, które polegają na przemyślanym i sensownym korzystaniu w pracy pedagogicznej z różnorodnej oferty mediów, krytycznego i aktywnego odbioru oraz znajomości podstawowych teorii oddziaływania mediów (Siemieniecki, 2007). Kompetencje medialne nauczyciela, przygotowujące do świadomego, krytycznego i wartościującego odbioru zróżnicowanych komunikatów medialnych pomagają we właściwy sposób dokonać analizy mediów, ich ewaluacji pod kątem przydatności w dydaktyce. Powinny one przyjąć formę alfabetyzmu cyfrowego, dającego umiejętności w społeczeństwie wiedzy i nowej kulturze medialnej oparte na mediach elektronicznych (Juszczyk, 2007). W ujęciu Wacława Strykowskiego (2007) kompetencje medialne to uświadomione umiejętności odbioru komunikatów, ich tworzenia oraz wykorzystania urządzeń medialnych do realizacji różnych zadań poznawczych, jakie podejmuje człowiek. Rola pedagoga w edukacji medialnej jest niezwykle ważna pod warunkiem, że będzie on aktywnym partnerem, towarzyszem na medialnych drogach, który nie tylko posiada wiedzę o mediach, ale głównie posługuje się nimi w swoim codziennym życiu (Godzic, 2005).

Przygotowanie nauczyciela w zakresie edukacji medialnej według Wacława Strykowskiego (2005) powinno realizować dwa podstawowe cele:

1. Przygotowanie nauczycieli do kształtowania u uczniów świadomego, krytycznego, wartościującego, selektywnego i racjonalnego odbioru komunikatów medialnych (informacyjnych, edukacyjnych, artystycznych, publikacyjnych, reklamowych, propagandowych).
2. Przygotowanie nauczycieli do kształtowania u uczniów sprawnego posługiwania się urządzeniami medialnymi jako narzędziami pracy intelektualnej oraz narzędziami twórczości medialnej (tworzenie komunikatów medialnych).

Według Kaczmarek (2013) kompetencje medialne należy rozumieć „jako harmonijną kompozycję wiedzy, rozumienia, wartościowania i sprawnego posługiwania się mediami".

Natomiast Strykowski (2007) wyróżnia kompetencje medialne w zakresie:

- teorii mediów – rozumienie i znajomość procesów medialnych;
- języka i komunikowania medialnego – nazywanie form przekazów słownych, obrazowych, dźwiękowych, odróżnianie komunikatów nierealnych, w których wykorzystuje się animację;
- odbioru komunikatów medialnych – znajomość zalet i wad korzystania z mediów, dostrzeganie oddziaływania reklamy oraz przekazów medialnych na działania i zachowanie odbiorcy;
- korzystania z mediów – wykorzystanie mediów w życiu codziennym, w pracy, jako rozrywka, w poszukiwaniu informacji, tworzeniu opinii;
- tworzenia komunikatów medialnych – realizacja prostych przekazów, np. prezentacja oraz ich publikacja w sieci, umiejętność analizy komunikatów.

W ramach edukacji medialnej stanowiącej przygotowanie dzieci i młodzieży do swobodnego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych nauczyciel powinien podejmować działania w zakresie (Górecka-O'Connor, Komorowski, Korzeniowska, Krywoszejew, Pacewicz, Ptaszek, 2019):

- analizowania, krytycznego oceniania oraz tworzenia różnych przekazów medialnych;
- identyfikowania źródeł przekazów medialnych;
- interpretowania przekazów i wartości obecnych w różnych mediach;
- wybierania odpowiedniego medium do komunikowania własnych treści lub historii;
- korzystania z mediów w celu odbioru oraz tworzenia przekazów medialnych;
- dbania o niezależność, obiektywizm i różnorodność treści w mediach, w tym na platformach mediów społecznościowych;
- wspierania dzieci i młodzież w bezpiecznym oraz świadomym korzystaniu z medialnych źródeł informacji i wiedzy;
- wzajemnej nauki, dorośli od dzieci i młodzieży, rozumiejąc i uwzględniając potrzeby (własne i innych) zaspokajane przy użyciu nowych mediów i technologii.

Celem nauczyciela edukacji medialnej jest pomoc dzieciom i młodzieży w świadomym i krytycznym odbiorze mediów poprzez towarzyszenie im w tej drodze. W szkole powinna mieć miejsce edukacja medialna prowadzona przez osoby, które rozumieją jej potrzebę i przede wszystkim orientują się w świecie mediów, a także posiadają stosowne kompetencje, które tworzy odpowiednio głęboka wiedza teoretyczna, umiejętności praktyczne dotyczące mediów oraz umiejętności metodyczne (Strykowski, Kąkolewicz, Ubermanowicz, 2008).

ROZWIJANIE KOMPETENCJI MEDIALNYCH NAUCZYCIELI

Zmiany w podstawie programowej wdrażane od 2017 roku zostały wzbogacone działaniami wspierającymi szkoły i nauczycieli, w postaci ogólnopolskich projektów szkoleniowych dla nauczycieli, dzięki którym mają możliwość uzyskania nowych kompetencji oraz rozwijania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami w procesie kształcenia. Polscy nauczyciele stanowią liczną grupę wśród nauczycieli uczestniczących w europejskim programie eTwinning. Polska zajmuje drugie miejsce wśród 44 państw pod względem liczby projektów realizowanych w ramach europejskiego programu eTwinning. Spośród 800 059 nauczycieli aż 70 930 stanowią polscy nauczyciele (Raport MEN, 2020).

Obowiązujące obecnie standardy określone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 1450) uwzględniają obowiązkowe przygotowanie nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej. Każdy absolwent studiów w specjalności nauczycielskiej nabywa kompetencje w zakresie skutecznego wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnej w realizacji zadań dydaktycznych. Zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela absolwent studiów potrafi m.in. adekwatnie dobierać, tworzyć i dostosowywać do zróżnicowanych potrzeb uczniów materiały i środki, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej. Absolwent studiów nauczycielskich potrafi również dobierać efektywne środki dydaktyczne, w tym korzystać z zasobów internetowych wspomagających nauczanie przedmiotu lub prowadzenie zajęć (Raport MEN, 2020).

Ponadto czynni nauczyciele mają możliwość rozwijania kompetencji medialnych w ramach studiów podyplomowych, licznych kursów i szkoleń organizowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli, które każdego roku przygotowują ofertę szkoleniową dla nauczycieli, uwzględniającą szkolenia z zakresu kompetencji cyfrowych i informatycznych.

Rozwijanie kompetencji cyfrowych czynnych nauczycieli stanowi jeden z priorytetów Ministerstwa Edukacji Narodowej. Obszar ten w latach 2016–2020 był uwzględniany w *Podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa* i obejmował następujące działania:

1. Rozwijanie kompetencji informatycznych dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach (2016–2017).
2. Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej. Bezpieczeństwo w Internecie. Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznych (2017–2018).

3. Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci (2018–2019).
4. Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego (2019–2020) (Raport MEN, 2020).

PODSUMOWANIE

Ciągły rozwój mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnych sprawia, że to właśnie nauczyciel edukacji medialnej jest szansą na prawidłowe, odpowiednie przygotowanie uczniów do świadomego korzystania z mediów. Edukacja medialna dotyczy każdego nauczyciela na wszystkich poziomach kształcenia. Wdrażając treści wychowania medialnego do programu nauczania swojego przedmiotu, nauczyciel przyczynia się do rozwijania i kształtowania kompetencji medialnych już u najmłodszych uczniów.

W ramach praktykowania edukacji medialnej istnieje konieczność projektowania działań służących ciągłemu doskonaleniu kompetencji medialnych (informacyjnych, cyfrowych) w odpowiedzi na wyzwania współczesnej cywilizacji medialnej (Ogonowska, Ptaszek, 2016).

Nauczyciel jest pierwszym **profesjonalnym instruktorem** ucznia w dziedzinie znajomości i zastosowania mediów. Kompetencje nauczyciela edukacji medialnej stanowią podstawę wychowania medialnego dzieci i młodzieży. Nauczyciel bowiem powinien wykazać się:

- umiejętnością obsługi komputera i innych mediów wykorzystywanych w pracy zawodowej,
- umiejętnością zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie kształcenia swoich uczniów,
- metodycznym przygotowaniem w zakresie edukacji medialnej,
- umiejętnością projektowania i wykorzystania materiałów medialnych w procesie kształcenia,
- znajomością innowacyjnych rozwiązań stosowanych w edukacji z wykorzystaniem nowych mediów,
- znajomością medialnych zainteresowań swoich uczniów oraz umiejętnością wdrażania ich do procesu nauczania,
- znajomością występujących zagrożeń medialnych oraz umiejętnością ich rozpoznania wśród dzieci i młodzieży,

– zainteresowaniem i aktywnością wobec szkoleń i kursów poświęconych innowacyjnym rozwiązaniom medialnym.

Istnieje wyraźna potrzeba całożyciowej edukacji medialnej, której nawyki będą rozwijane głównie w okresie wczesnoszkolnym, a pogłębiane w późniejszych okresach edukacji (Juszczyk-Rygałło, 2015). W tym miejscu niezwykle ważną funkcję ma do spełnienia kompetentny medialnie nauczyciel. Podejmowane przez nauczyciela działania dydaktyczno-wychowawcze stanowią połączenie, kontynuację lub uzupełnienie rozpoczętych działań wychowania medialnego w środowisku rodzinnym. To nauczyciel prezentuje i wyjaśnia zasady prawidłowego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, organizuje sytuacje, w których uczniowie będą mieli okazje sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności w zakresie prawidłowego stosowania mediów w nauce i zabawie. Praktykowana przez nauczyciela edukacja medialna stanowi cenny drogowskaz naprowadzający dzieci i młodzież na właściwą drogę poruszania się w rzeczywistości medialnej.

BIBLIOGRAFIA

Dusza, B. (2012). Edukacja medialna – zaniedbany obszar w domu i szkole. W: T. Lewowicki. B. Siemieniecki (red.). *Nowe media w edukacji* (s. 184). Toruń: Adam Marszałek.

Drzewiecki, P. (2010). Media Aktywni. Dlaczego i jak uczyć edukacji medialnej. Otwock – Warszawa.

Goban-Klas, T. (2004). Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu. Warszawa – Kraków: PWN.

Godzic, W. (2005). Rozdroża edukacji medialnej. W: M. Tarnaś (red.). *Pedagogika @ środki informatyczne* (s. 18). Kraków: Impuls.

Górecka-O'Connor, D., Komorowski, T., Korzeniowska, E., Krywoszejew, B., Pacewicz, A., Ptaszek, G. (2019). Model edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej. Kraków – Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Holtkamp, J. (2010). Co ogłupia nasze dzieci? Nowe media jako wyzwanie dla rodziców. Kraków: Salwator.

Juszczyk, S. (2007). Kompetencje współczesnego nauczyciela w zakresie stosowania w edukacji technologii informacyjno-komunikacyjnych. W: F. Szloska (red.). *Ewolucja kwalifikacji nauczycieli w kontekście przemian edukacyjnych* (s. 185–189). Warszawa – Radom – Siedlce: Wyd. ITE-PIB.

Juszczyk-Rygałło, J. (2015). Wczesnoszkolna edukacja medialna jako wprowadzenie do edukacji całożyciowej. W: K. Rędziński. M. Łapota (red.). *Pedagogika* (s. 94–97), t. XXIV. Częstochowa: AJD.

Kaczmarek, A. (2013). Edukacja medialna wobec zagrożeń cyberprzemocy i cyfrowego wykluczenia. *Kultura – Media – Teologia*, 13, 71.

Lepa, A. (2002). Media a postawy. Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.

Łuc, I. (2018). Edukacja medialna w szkole podstawowej pomiędzy teorią a koniecznością edukacyjną. *Studia z Teorii Wychowania*, IX, 3(24), 188–189.

Morbitzer, J. (2016). O filarach edukacji medialnej – między starożytnością a współczesnością. W: N. Walter (red.). *Zanurzeni w mediach. Konteksty edukacji medialnej* (s. 17). Poznań: Wyd. Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicz w Poznaniu.

Muszyński, H. (2011/2012). Nauczyciel w świecie medialnym. *Neodidagmata*, 33/34, 42.

Nowicka, E. (2018). Dlaczego potrzebujemy dzisiaj edukacji medialnej? *Refleksje*, 4, 47.

Ogonowska, A., Ptaszek, G. (2016). (Re)edukacja medialna. Nowe spojrzenie na edukację medialną. W: A. Ogonowska. G. Ptaszek (red.). *Edukacja medialna w dobie współczesnych zmian kulturowych, społecznych i technologicznych* (s. 13). Kraków: Impuls.

Osmańska-Furmanek, W., Furmanek, M. (2006). Pedagogika mediów. W: B. Śliwerski (red.). *Pedagogika*, t. 3, *Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej* (s. 299). Gdańsk: GWP.

Przyborowska, B. (2003). Struktury innowacyjne w edukacji. Teoria. Praktyka. Rozwój. Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Raport Ministra Edukacji Narodowej (2020). Zapewnienie funkcjonowania jednostek systemu oświaty w okresie epidemii COVID-19, Warszawa.

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy progra mowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz. U. 2017 r., poz. 356). www.podstawaprogramowa.pl [dostęp: 7.08.2020].

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 1450). http://isap.sejm.gov.pl [dostęp: 1.03.2020].

Siemienicki, B. (2003). Edukacja medialna u progu XXI wieku. W: J. Gajda. S. Juszczyk. B. Siemieniecki. K. Wenta (red.). *Edukacja medialna* (s. 139). Toruń: Adam Marszałek.

Siemieniecki, B. (2007). Pedagogika medialna. Warszawa: PWN.

Siemienicki, B. (2008). Media w świecie postmodernistycznym a edukacja. W: T. Lewowicki. B. Siemieniecki (red.). *Media w edukacji – szanse i zagrożenia* (s. 17). Toruń: Adam Marszałek.

Strykowski, W. (2005). Pedagogika medialna. W: T. Pilch (red.). *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku* (s. 57). t. 4, Warszawa: Żak.

Strykowski, W. (2007). Kompetencje medialne: pojęcie, obszary, formy kształcenia. W: W. Strykowski. W. Skrzydlewski (red.). *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy* (s. 214–216). Poznań: empi2.

Strykowski, W., Kąkolewicz, M., Ubermanowicz, S. (2007). Kompetencje nauczyciela edukacji medialnej. *Neodidagmata*, 7, 61.

MEDIA EDUCATION TEACHER

Abstract: Introduction: The content of the article currently involves crucial issues, which are the role and the meaning of a media education teacher, a teacher of early school education or any other subject, which shapes the appropriate attitude of children and youth towards information and communication technology in their work. **Research Aim and Evidence-based Facts:** The goal of these theoretical considerations is to draw attention to the necessity of teaching media education in schools, to describe the importance of media education teacher and their competences, which form the foundation in preparing younger generations to live in a world of media. **Summary:** In ambient reality, it is capable in media teacher that will be the best person to develop their students' media preparation.

Keywords: media education, media competences, teacher